

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.			
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . . 50 .	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	— . . .	Egy óra . . .	1 . . . 70 .
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **lfj. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többeszer megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Hajdu-Böszörmény ünnepe.

1902. okt. 13.

Kettős ünnepe volt tegnap Hajdu-Böszörménynek s bár ez ünnep első sorban a függetlenségi párt örömét szentelte, a szabadelvű választó polgárok tekintélyes száma is osztozkodott abban. És ez a tény megadja a jogot arra, hogy a tegnapi napot az egész város ünnepének tartsuk.

Szép ünnep volt, nagy ünnep volt nem csak külső keretében, nem csak külső díszében, de abban az emelkedettségben is, melyet ünnepének adott a Bocskai-ivadékok ragyogóan sugározó, romolhatlan, igaz lelkesedése.

Csodálatos, lelkes nép ez. Csalódástól leveretve, meddő harcban kimerülve, ideálokban kételkedve menjünk bár hozzájuk, megfürdik a lelkünk az ő lelkők sugárözönében és új harcra fegyverzetten, ideálokért hevülve, megújodt erővel hagyjuk oda őket.

Az ünnepély első részét a város képviselőjének **Benedek Jánosnak** beszámoló beszéde képezte.

A piacon felállított emelvény körül ezrek és ezrek tolongtak és a hallgatóságot nem verte szét a minden pillanatban megújuló zápor eső.

És szállott az ige felettök ifjú képviselőik ajkairól lelkes tüzzel olykor hazafiúi borongással, máskor messze szálló csengő hangján az emberekben emlékek támadtak, egy rövid év emlékei, mikor e hang ép e helyről csendült és rezgésbe hozva az ő szívök minden húrját, ez a hang lett a vezérök, ez a hang lett biztatójuk, ez a hang lett diadalra juttatójuk a nehéz küzdelemben.

Emlékek támadtak s a kigyuladt szemek tüze a kipirult arcok színe volt a hirdetője, hogy e népnek nem csak elvélte lelkét is képviseli **Benedek János.**

Beszámoló beszédében tárgyilagos maradt. Híven számolt be a választóknak a lefolyt politikai év parlamenti eseményeiről. A politikai érettség és politikai ildomosság kelléke, hogy a beszámoló beszédek tárgyilagosságát dokumentálja az ellenpártok érdemeinek elismerése. Ha van nekik ilyen! **Politikai ildomosságot** tartotta szem előtt **Benedek János** a mikor az elmúlt politikai év eseményeit elfogulatlanul vette éles bonczkés alá s ki-

mutatta, hogy az Ausztriával való meddő alkudozások miatt a költségvetési tárgyalásoktól eltekintve mindössze egy nagyobb horderejű törvény-cikk terjesztett be a kormány részéről parlamenti tárgyalás alá s ez a közigazgatás reformját célozza a vármegyei pénzkezelés tekintetében, s bár kétségtelen, hogy a közigazgatás reformjára szükség van, a kormány által benyújtott ezen egyetlen fontos törvényjavaslat is végeredményében nem orvoslást, de a kormány hatalmi politikájának erősítését célozza.

A beszámoló után szólottak a néphez a megjelent többi képviselők: **Papp Elek**, **Bakonyszamusi Samu**, **Papp Zoltán**, majd kezdetét vette az ünnepély második része — a függetlenségi és 48-as párt új körhelyiségének felavatása.

Hatalmas díszterem, körülötte szépen elrendezve a többi helyiségek. — Ki kézi, ki igásnapszámmal, ki meg pénzzel járult a felépítéséhez . . .

Mennyit tud regélni e ház minden köve, a késő unokáknak! . . .

Nem beszédek, nem szónoklatok — imádságok **voltak** azok, mik e díszteremben tegnap elhangzottak s nem lát szebb jelenetet, nem hall szebb szavakat soha e díszterem, mint a mikor **Benedek Jánosné** átnyújtotta a Körnek gyönyörű ajándék zászlaját, mint a mikor küzdelemre hívta s diadallal bizta **Bocskay** népet s mint a mikor **Szolnoky Gerzson** lelkész áthatva a pillanatnak magasztosságától dithirámüst zengett arról, ami a mi legszebb álmunk, dithirámüst zengett a magyar nép hazaszeretetről, Magyarország függetlenségéről, dithirámüst zengett arról, mire képes a magyar nép munkás lelkesedése.

Csodálatos, lelkes nép ez!

Csalódástól leveretve, meddő harcban kimerülve, ideálokban kételkedve menjünk bár hozzájuk, megfürdik a lelkünk az ő lelkők sugárözönében és új harcra fegyverzetten, ideálokért hevülve, megújodt erővel hagyjuk oda őket. És, hogy az érzések izzó forrágában szó esett a kolozsvári **Mátyás** szobor leleplezéséről, e ténynek is szenteltetett néhány szép pillanat.

A múltba szállt lelkünk s **Mátyás** királyt láttuk, a mint fekete hadserege élén Bécs kapui előtt áll s a győze-

delmes hadvezér büszkeségével fogadja Bécs magisztrátusát, mely görnyedő alázattal hozza a győzőnek a város kulcsait.

A magyart láttuk becsületben, fénytől körülvéve. A **Kinizsiek** korát láttuk a mikor a király asztalánál magyar urak ültek, a királynak a tanácsot magyar urak adták. Budavárát láttuk, hová tanácsot jött kérni **Nyugot**, hol hódolatát mutatta be Keletnek követe, Budavárát láttuk, hová a fényt, pompát a magyarok hordták és ez a fény kisugárzott akkor az egész világba.

Hejh! De sötét is lett azóta a budai várba!

Tegnap leplezték le **Kolozsváron** **Mátyás** király szobrát s bizony megeset a szégyen, hogy e parádénál is a **Gotterhalte** járta!

Hát csakugyan kialudt a régi fénynek minden kis sugára?!

Nem aludt ki!

A budai várból kiűzött fényt a magyar nép zárta a szívébe. Őrizgette hosszú időn. Megvan most is. Szinesíti álmainkat, feledteti szégyenünket s biztat reménylenünk. Megmaradt a régi fénynek a legszebb sugára, megmaradt a magyar nép hazaszeretetében. Ezt a sugárt kizárhatták a budai várból, de nem tudják kiirtani a magyar nép szívéből, él ez a fény, fel-fel lobban s im oltár kél nyomában. Megmaradt a régi fénynek a legszebb sugára. Vajjon ez a fényes sugár vissza mikor száll már ősi hajlékába, a budai várba?!

Boross Lajos.

Benedek János beszámolója H.-Böszörményben.

— Kiküldött tudósítónktól. —

H.-Böszörmény, 1902. okt. 12.

Ma tartotta meg beszámoló beszédét **H.-Böszörményben**, a város képviselője **dr. Benedek János**. Összekötötték ezt a h.-böszörményiek a nagy áldozatkészséggel és lelkesedéssel felépített füg. és 48-as pártkör díszes, új otthonának házavatásával; s a kettős ünnepély talpraállította e napon **H.-Böszörmény** városának szépért és jóért lelkesedni tudó egész polgárságát.

Reggel 7 órakor érkezett körünkbe városunk szeretett képviselője **dr. Benedek Já-**

nos, kedves és szeretetreméltó neje, továbbá Papp Elek, dr. Bakonyi Samu, dr. Papp Zoltán képviselők társaságában. Vele jöttek a debreczeni függetlenségi és 48-as párt tagjai közül számosan. Egyidejűleg érkezett a h.-szoboszlói függetlenségi és 48-as párt küldöttsége Ádám János pártelnök és Balhazár Dezső ref. lelkész vezetése alatt; továbbá H.-Nánás város függetlenségi pártjának szintén nagyszámu küldöttsége, kiknek megjelenése H.-Böszörmény kettős ünnepét az egész hajduság hazafias ünnepévé avatta.

A vasuti állomásnál a párt intéző bizottsága, élén Sívágó Gábor pártelnök fogadta üdvözlő beszéddel az érkező vendégeket és a város képviselőjét, amely üdvözlőre Papp Elek, a nádudvari kerület nagy népszerűségnek örvendő képviselője és Benedek János válaszoltak. A lelkes éljenzés lecsillapulta után, mely az üdvözlő beszédek kísérete, hosszú kocsisorból és több száz főre menő lovasbandériumtól kísérve a városba vonult a menet, elől H. Böszörmény város négyes szürke fogatán a város képviselője Benedek János, a függetlenségi párt elnökevel, Sívágó Gáborral. Az utcákon tengernyi néptömeg várta a képviselőket, lelkes éljenzéssel üdvözölve őket.

Megérkezés után a függetlenségi és 48-as pártkör új házában dusan rakott asztal várta reggelivel a vendégeket, ezután istentiszteletra mentek a vendégek és ennek befejeztével 10 órakor vette kezdetét a népgyűlés.

A Kossuth-ter zsufolásig megtelt hallgató közönséggel, ott volt jóformán H. Böszörmény egész polgársága pártkülömbőség nélkül.

Sívágó Gábor elnök rövid megnyitói beszéde után átadta a szót Benedek János orsz. képviselőnek.

Tisztelt polgártársak! (Halljuk! Halljuk!) Hála tisztelet és elfogadás lepi meg az én szívemet, a mikor egy év eltelté után ismét megjelentem t. polgártársaim között megjelentem pedig azért, hogy mint Hajduböszörmény várossának s ma már nemcsak egy pártnak hanem az egész város népének képviselője, számot adjak Önöknek egy év alatt teljesített képviselői munkálkodásomról. — Hála és tisztelet tölti el szívemet. — Hála azért, hogy Önök engem ebben a kitüntetésben részesítettek: tisztelet azért az erőért és hatalomért, amely csak az Önök kezében van, s melyet Önök rám képviselőjökre ruháztak. — Mert t. polgártársak! Önök vannak feljogosítva arra, hogy a törvényhozó testület tagjainak megadják a hatalmat, és alkalmat, hogy a haza érdekéért törvényeket hozzanak.

Csak az az igaz törvényhozó, az érdemli meg igazán a népképviselő nevet, aki teljesen át van hatva a nép igaz szeretetétől, a kinek minden törvényhozó munkásságában elsősorban a nép érdekének jól megfontolása, a nép iránt való odaadó szeretet, a nép iránt való kötelesség a vezetője. (Igaz! úgy van!) Ha ez a kötelesség-érzet hatna át minden képviselőt, úgy t. polgártársaim, könnyű volna nekem önök előtt fényes beszámoló beszédet tartani.

Ha minden választó kerület, úgy mint a hajduböszörményi, nem a nyomásnak, nem a hatalomnak engedne, hanem a saját szíve. lelke elhatározását követve, küldené fel képviselőjét, akkor könnyű volna olyan törvényeket hozni, melyek igazán megóvnák a haza érdekét; könnyű volna olyan beszámoló beszédet tartani, amely önök előtt kedves lenne, mert olyan eredményt mutatna föl, amely fényességet arasztana az egész hazára.

T. polgártársak! A képviselőház 412 tagja közül azon elvek szerint, amelyek mi magunknak vallunk, csak 84 ember érez, gondolkozik és cselekszik. 412-nek a 84 még csak nem is egynegyed része. Természetes, hogy ilyen viszonyok között a törvény alkotás tulajdonképeni hatalma, a cselekvés lehetősége annak a többségnek a kezében van, amelylyel én szemközt állok. Azon elvek szerint tehát, amelyek szerint engemet képviselőjökül felküldtek, alkotásokat létre hozni nem lehetett. Nehéz feladata volt ily körülmények közt az ellenzéknek. Különösen pedig a függetlenségi és 48-as pártnak. Nem szoritkozhatott egyébre, mint arra, hogy ellensúlyozta a hatalomtul kapásait, s megőrizte a függetlenségi és 48-as elveket, hogy azon időben, a mikor a magyar nép többsége csakugyan ezen elvek szerinti cselekvésre határozza el magát, azt a tüzet, amely a lelkeknek a 48-as eszmés iránt való érdeklődését fenn tartja, ne kialudva, de fenn lobogva találja.

Az általános szavazati jog.

Ezért törekszünk mi, t. polgártársak arra, hogy Magyarországon, a magyar parlamentben, éppúgy mint az egyes törvényhatóságokban mindenütt a valódi népakarat jusson diadalra. Ezért tartjuk helytelennek a mai választási törvényt, mert a jelenlegi választási törvény mellett nem a nép igaz akarata nyer kifejezést. (Igaz, úgy van.)

Ezért törekszünk mi nem annyira a választási jog alapját képező census kiterjesztésére, hanem a census teljes eltörlésére. Mi az általános szavazati jognak vagyunk barátai. Ezért emelte fel szavát pártunk vezére Kossuth Ferencz (Lelkes éljenzés.) a parlamentnek legelső ülésén, mindjárt a felirati vitában, mert a mi minden magyarembert, aki ennek a hazának hű polgára, felruházni kívánunk azzal a joggal, hogy az ország sorsának intézésében részt vegyen, járuljon bármily csekély mértékben az állam terhének fedezéséhez. Ez volt pártunk egyik törekvése, ezért szállottunk sikra, mert csak így érhetjük el azt, hogy Magyarországon a képviselő választások sorsát nem egyes befolyások, nem hivatalos, vagy más erőszakoskodások fogják eldönteni, hanem a nép igaz akarata. (Igaz, úgy van!)

Az új vármegyei pénzkezelési törvény.

T. polgártársaim, az elmúlt esztendő nem volt a nagy alkotások esztendeje. A kormány politikája alig szoritkozott egyébre, mint saját hatalmának egy esztendővel való meghoszabbítására. Mindjárt az országgyűlés megnyitása után adott pártunknak az által, mert egy olyan törvényjavaslatot, terjesztett be, a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőik ellátásáról mely törvényjavaslat, míg egyfelől — elismerem rendet igyekszik teremteni a vármegyék pénzkezelése körül, és némely tekintetben tett intézkedései még célszerűnek is

mondhatók, s ezt a tárgyilagos megítélés szempontjából el kell ismernünk, másfelől azonban kétségtelen, hogy ezt az előnyös intézkedést az önkormányzati jogoknak jelentékeny sérelmére cselekszi. (Igaz, úgy van)

A vármegyék pénzkezeléséről szóló törvényjavaslat értelmében az önkormányzati jog egy hatalmas részét elvonja az állam a törvényhatóságok kezéből anélkül, hogy ezért az önkormányzatnak bármit adna kárpótlásul. Midőn ez a törvényjavaslat szövegére került, midőn a vármegyei önkormányzat, mint a függ. és 48-as párt egyik leghatalmasabb pontja ellen ezen újabb írtó fejsze csapást intézte a kormány, ébren volt a mi pártunk és megtette erre a törvényjavaslatra nézve a maga ellenvetéseit tőle kitelhető erőlyel; hogy milyen lehetett az a tőle kitelhető erély, azt én nem vagyok hivatva elbírálni, mert hisz engem ért az a megtisztelő kötelesség a párt megbízásából, hogy a képviselőházban ezen törvényjavaslatot a mi pártunk nevében visszatartsam. (Élénk éljenzés és helyeslés.)

Voltam olyan bátor azon alkalommal mondott, ugynevezett szűzbeszédemet, képviselőházi első felszólalásomat kinyomatva t. választóimnak — Hajduböszörmény polgársága azon részének, kik az iránt érdeklődéssel viseltettek megküldeni.

Ez volt egyik ténykedésük az önök képviselőjének. (Éljenzés.)

A költségvetési vita.

Méltóztatnak visszaemlékezni, hogy jelentékeny részét foglalta el az országgyűlés idejének a költségvetés megállapítása. A költségvetés megállapításánál a függ. és 48-as párt olyan vitát idézett elő, mely vita ugy tartalma, mint terjedelme tekintetében pártját ritkítja a magyar parlament történetében. Parlamentünk legjobbjai és a függ. és 48-as párt nagynevű vezére szállott sikra ezen költségvetés ellen, mint méltóztatnak tudni, a melynek megszavazása a politikai bizalomnak, vagy a bizalmatlanságnak szokott a mértéke lenni. Ezen hosszú, hatalmas és terjedelmes vitán szőnyegre került mindama sérelmek, amelyek az Önök szívébe is sajognak; szőnyegre kerültek mindazon kívánalmak, határozati javaslatok alakjában, a melyek a mi pártunknak törekvéseit, program pontjait képezik. Minden tőlünk telhetőt igyekeztünk megtenni hazánk anyagi és szellemi jólétének emelése érdekében.

Az egyenes adók reformja.

A súlyos adózás könnyítése jelentékeny gondját képezte e mi pártunknak. E tekintetben az adózásnak mindakét neve, úgy az egyenes, mint a fogyasztási adórendszer ellen, megtettük nemcsak észrevételeinket, hanem benyújtottuk határozati javaslatunkat is. A mint méltóztatnak visszaemlékezni, a függ. és 48-as párt volt az, amely az egyenes adókat megtámadta és követelte a kormánytól az egyenes adórendszernek a progresszív adó alapra való átalakítását. (Lelkes éljenzés.)

Már program beszédemben volt alkalmam rámutatni a követelésünkre, de hogy önök előtt teljesen világos legyen, lesznek bátor egy pár szóval Önöknek elmondani, miért tartjuk mi szükségesnek a progresszív adórendszert? Hogy ma Magyarországon mindenki egyforma adót fizet: ez nem igazságos, s még abban az esetben sem lenne

Uj műterem!

nyitottam. Bátorodom megjegyezni, hogy nálam tényleg csakis művészi kivitelű képek fognak előállítani

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy Piacz-utca 34 sz. a., a m. kir. főposta mellett

nagyobb szabásu fényképészeti műtermet
Harth Gusztáv fényképész.

igazságos, ha birtokának értéke, házának bére továbbá bármiféle más jövedelemforrása szerint teljesen jól vettének is ki mindenki adója, meg ha az ellenzéki szavazót nem sujtáná is jobban, mint a kormány pártit. Séreimes ez az adózási rendszer, mert akinek óriási vagyona van, amely vagyonaiból nemcsak első rangú szükségleteit, élelmét, lakását, ruházatát fedezheti bőségesen, hanem jut neki a kényelmi kiadásokon felül még a fényűzési kiadásokra is, kell, hogy az állam terhében nagyobb mérték szerint vegyen részt, mint az az egyszerű polgár, akinek szerény jövedelme éppen csak hogy elegendő a megélhetésre, vagy talán még arra sem.

Abból az 50 vagy 100 forintból nehezebb elszakítani a megfelelő adóhányadot mint a millióból. A százezer forinton felül levő évi jövedelemből nagyobb mérvben kell juttatni az állam terhének fedezésére, mert az állam is nagyobb szolgáltatásokat teljesít az ilyen polgárokkal szemben, míg a kisembernek a maga szűk jövedelméből azt az aránylag roppant nagy adót meg fizetni igen keserves dolog.

Miért van az, hogy az adóhátralékért csakis a szegényembert szokták zaklatni? Miért van az, hogy az adóhátralék tetemes része a kis eistentiaknál van? s hogy ezek jelentékeny részét az állam behajthatatlanság miatt gyakran törölni kénytelen?

Mert a szegényre nézve elviselhetetlen az az adókules, mit a nagy jövedelmű ember játszva teljesít.

Ennek folytán követeljük a progresszív adót; a kis birtokosok, kisebb, a nagy birtokosok nagyobb kulcs szerint fizessék az adót. S különösen adó emeléssel kell sujtani a hitbizományokat (addig is, míg kiküszöbölénék ezt az ósdi intézményt) s a holt kéz latifundiumait.

És törekvésünket képezi az, hogy a kinek éppen csak annyija van, hogy belőle magát és családját fentarthassa, vagyis a létminimum, teljesen adómentes legyen. (Élénk helyeslés) Ezt a törekvésünket t. polgártársaim határozatijavaslatban is benyújtotta a mi pártunk, azonban sajnos a többség bennünket leszavazott.

A fogyasztási adó.

Az adózásnak másik neve a fogyasztási adó. Ez az a mindennapi, alkalmatlan, türethetetlen vendég, amely, anélkül, hogy hivnánk, odaül az asztalunkhoz, bele kanalaz a levesünkbe, bele torkoskodik az italunkba s a szegény ember elől ebédkor eleszi a vacsorát. A fogyasztási adó, melyet a szegény ember nagyobb mértékben fizet, mint bármely milliomos, mert annak rossz gyomra van, tengeri rákot eszik, s attól nem kell fogyasztási adót fizetni, míg ha a szegény ember egy félfont húst megesszik, vagy ha egy korty italt megiszik, abban már benne foglaltatik a fogyasztási adó, úgy, hogy a szegény munkás, napszámos, földművelő jövedelmének legalább is egynegyed részét fogyasztási adóba fizeti, a nélkül, hogy azt észre venne, ezt a dolgot is igazságtalannak tartom, mert bár a fogyasztási adó fentartása szentségtörő kényszerűség, de átalakíthatják olyan módon, hogy a szegény osztályt ne sujtsuk ezzel olyan nagy mértékben. Azon árucikkek adómentesek legyenek, melyek a szegény népnek mindennapi szük-

ségletét képezik. Nincsen abban semmi igazság, hogy azután az egy liter vinkó után, a melyet majd le fog szűrni a bőszőrményi ember, ugyanannyi fogyasztási adót fizessen, mint a legfinomabb francia pezsgő után a dúsgazdag bankár. Tisztelt polgártársaim! Az ég áldása nagyon pazar mértékben zudul reánk, engedjék meg, hogy rövidre fogjam beszédemet. (Halljuk, halljuk! Megállott már az eső! Halljuk!)

Tisztelt Polgártársaim! Megtettünk a nép érdekében minden tőlünk telhetőt, de ha elmondtam hogy mit tettünk, elmondom azt is, hogy mit nem tettünk. Megtettük, hogy rászavaztunk ezekre a dolgokra, sőt pártom hozzájárulásával és megbízásából éppen magam intéztem e kérdésben a támogatást a kormány politikája ellen, de nem tettük meg, hogy ki is vittük volna, mert mondom, a mi függetlenségi pártunk 85 tagból áll, míg amazok száma háromszor annyinál több s így a nagy többség ellene szavazott s jószándékunk kivitelet lehetlenné tették, (Közbekiáltások: „Elég szomorú!”)

A tanítói fizetésék s az 1848. XX. t. cz.

Anyagiak terén megtettük kötelességünket, megkíséreltük azt megtenni a szellemiek terén is, mert Magyarországnak nemcsak jólétre, hanem felvilágosodásra is egető szüksége van, hogy megállja helyét az Európai nemzetek családjában és hogy lépést tarthasson a többi civilizált államokkal. Kik e tekintetben abban a felfogásban vagyunk, hogy Magyarország műveltségének veteménycs kertjei az iskolák, melyeket a polgárok áldozatkészsége tart fenn. Ádigg nem is kívánhatjuk, hogy Magyarországon a népnevelés a megkivántató lábón álljon, míg mi a néptanítók megfelelő javadalmazásáról nem gondoskodunk.

E tekintetben is minden tőlünk telhetőt megtettünk és egyik legfőbb törekvésünk volt ennek az előmozdítása. Egyik függetlenségi és 48-as képviselő társunk gróf Benyovszky Sándor volt az, a ki e tekintetben a maga javaslatát beterjesztette, ezt a kérdést ezentúl is figyelemmel kísérjük és a napirendről levenni nem engedjük, míg eredményt nem érünk el. (Helyeslés.) Emlékeznek Önök arra a magas színvonalon álló parlamenti harcra, melyet a függetlenségi és 48-as párt az 1848-diki 20-ik törvény-cikk érdekében vívott. Az 1848-iki 20-ik törvény-cikknek végrehajtása, vagyis a válás felekezetei egyházi és iskolai szükségletének államilag leendő fizetéséről való gondoskodás a függetlenségi és 48-as pártnak régi törekvése.

Veress József, a függetlenségi és 48-as párt tagja terjesztette be e tekintetben a mi határozati javaslatunkat, és a mi szóinkainknak egész sora szállott sikra e mellett a törvény javaslat mellett. Sajnos azonban csak azt értük el, hogy a kormány csak egy üres ígérettel tért ki a kérdés megoldása elől, melynek alig lehet, más értelme, csak az hogy:

Nesze semmi fogd meg jól! (Ugy van.)

A képviselőház ülésének elnapolása.

Végül emlékeznek Önök t. polgártársaim arra, hogy a kérvényeknek egész so-

rozata került a képviselőház elé, amit az elen-zéke tőle telhetőleg támogatott, azonban ezen kérvények nagyrészének elintézésére rá se kerülhetett a sor, mert hirtelen, váratlan, a nélkül hogy előre gondolni is lehetett volna rá - sz országgyűlést szokás ellenére királyi leirattal (Gyalázat!!) három hosszú hónapra elnapolják,

Emlékeznek Önök — mert hisz a napokban történtek — azokra az erőteljes felszólalásokra, melyek ezen elnapolás kérdéséből kifolyólag a mi pártunk legkiválóbb tagjai részéről felhangoztak.

Emlékeznek Önök arra, hogy miképen rántotta le partunk kitűnő szónoka, Barabás Béla (Éljen) a leplet az elhalasztásnak tulajdonképeni okáról. (Éljen Barabás, éljen Ez az ok nem volt egyéb, mint az a ket-tős cél, hogy először is a kormánynak szabad kéz adassék — a nélkül, hogy abba a képviselőház bele szólhatna — az Ausztriával való szabad alkudozásra, a mi bőrünkre, a másik pedig az, hogy Kossuth apánk születésének századik évforduló napján ne kelljen a magyar kormánynak megjelenni. (Gyalázat!! Mondjon le!!)

Kossuth-ünnep s az önálló vámterület.

Tisztelt Polgártársak! A függetlenségi és 48-as párt szünetidejét nem hanyélvá töltötte, mert éppen a szünet ideje alatt tartotta a legtöbb pártértekezletet és a szünet ideje alatt készítette elő az egész országban oly fényesen sikerült Kossuth ünnepélyeket, a mely ünnepélyek alatt me-dobbant a magyar nemzet szíve, szabadon lélegzett fel az is, a ki azelőtt lenyűgözve érezte magát. Az egész magyar nemzet szíve egyet dobant Kossuth Lajos ün-nep-lésén, Kossuth Lajos áldott emlékezetétől áthatva.

A szünetidő alatt nem szünt meg a függetlenségi és 48-as párt munkálkodni a leghatalmasabb közgazdasági érdek: az önálló vámterület mellett, (Lelkes éljenzés) nem szünt meg előkészíteni azt a parlamenti harcot, mely ellene szegül minden olyan törekvésnek, mely közgazdasági téren a törvényt s a nemzet szerzett jogait megakarja sérteni. Tisztelt polgártársaim! Hiszen lehetne beszélni nem arról, amit tettünk, hanem arról, amit tennünk kellett volna, azonban, a mint Önök jól tudják, és a mint volt szerencsém már utalni rá: mi csak akkor tehetünk valamit igazán, csak akkor fogjuk megvalósíthatni mindazt, amit a nép színe előtt fogadtunk, csak akkor érhetünk el sikereket, ha az egész magyar nép szí-vét átdobogtatja a függetlenség után való törekvés. (Zajos éljenzés.)

A h.-bőszőrményi párt új otthona.

Önök a mai napon fényes oltárt emeltek, új hazát építettek a függetlenségi párt-nak Bőszőrményben és én hálás vagyok önöknek azért, hogy az én beszámoló beszé-demet összekapcsolták ezzel a fényes ün-nep-séggel, mely örökre maradandó emlékü lesz Bőszőrmény függetlenségi pártjának törté-ne-tében. (Zajos éljenzés.)

Midőn engem képviselőjüknök megvá-lasztottak, és ezt a képviselőiséget nem mint „Sine cura“-t tekintettem, nem a „nagysá-gos ur“-t ezim után való beteges vágy, — a mely ezim különben is jogosulatlan — volt

Michelstädter Útoda

==== Kizárólag czipő raktár. Bevéselt szabott árak. ====

Debreczen, Piacz-utca 40 sz. alatt, a Hungáriával szemben.

az, a mely engem a nép élére sodort, hanem az a lángoló törekvés, hogy tegyek, alkossak, cselekedjem ott, a hol lehet az én hazám, az én nemzetem, az én úpem érdekében. Hogy ily csekély a vásárfia, amit önöknek az orszagházból hazahozhatok, nem az én jóakaratom hiányából származott, T. Polgártársaim! Mig az Isten megengedi érem, hogy az önök képviselője lehessenek, s mig erőt ad nekem arra, hogy tölem telhetőleg és Bőszörmény városához méltóan felelhessek meg kötelességemnek, mindaddig mig ez a viszony fennáll, én évről évre legalább egyszer megjelenek önök között számot adni az én munkásságomról, a parlament tevékenységéről, s tájékoztatom önöket az ország helyzetéről. (Hosszontartó zajos helyeslés és eljenzés.)

Es ebbeli elhatározásom szoros összefüggésben áll azzal, hogy akár Bőszörmény városáért, akár Bőszörmény népéért egyenként és összevéve, ha alkalom nyílik tenni, minden tölem telhető a törvényes korlátok között el fogok követni. (Lelkes eljenzés.)

Megdobban a szívem a mikor arra az iskolára tekintek, a mely onnan távolból ínt felem, mert abban az iskolában nőttem fel és egyik legfőbb törekvésemet képezi az, hogy önökkel karöltve ezt az iskolát minél hamarabb főgymnasiumá tehesük. — t. polgártársaim! Bárki önök közül egy vagy más ügyben hozzám fordult, ha tehetségemben volt, azonnal elinteztem ügyét, meg fogom azt tenni a jövőben is. És a midőn önök — mint Boeskaynak méltó utódai — ma ily fényes ünnepélyt rendeztek, és otthont teremtettek a függetlenségi eszmék számára a midőn önök között megjelentem az én kedves barátommal és öreg apámmal Papp Elekkel (Hosszontartó zajos eljenzés) szívenemhez forrott drága testvéremmel Bakonyi Samuval (Lelkes eljenzés), a midőn itt van a szomszéd választókerület képviselője, az én poéta társam Papp Zoltán (Zajos eljenzés) s a midőn önöknek a szíves fogadtatásért köszönetet mondok, csak arra kérem az Istent, hogy tartsa meg az önök szívében tovább is a haza függetlenségének szeretetét, megköszönöm Önöknek azt a meleg érdeklődést, melylyel a szakadó eső daczára ily óriási nagy számban jelentek meg és vettek részt a függetlenségi eszmék dicsőítésében, mely eszmék mellett harezolni, dolgozni, cselekedni, becsületbeli kötelességemnek ismerem. (Hosszontartó zajos helyeslés és eljenzés, szónokot minden oldalról üdvözlük.)

A tetszés zaj lecsillapulta után, melylyel a szakadó eső daczára állhatatosan kitartó polgárság a beszámoló beszédet fogadta, Papp Elek, Bakonyi Samu és Papp Zoltán képviselők intéztek lelkesítő beszédek a néphez.

Beszédeiket, gyorsírói feljegyzések alapján lapunk holnapi számában fogjuk közölni.

Déli 12 órakor vette kezdetét a pártkör új helyiségének a felavatása. Az új helyiség díszes, tágas és becsületére válik a h.-bőszörményi függetlenségi és 48-as polgárok. Ezt a házat közadakozásból építették a bőszörményi független polgárok. Oroszlánrésze van a létrehozás munkájában a párt nagybuzgósága alelnökének **Fridrik** Lajosnak, a h.-bőszörményi kereskedői világ legkiválóbb tagjának. De elismerés illeti mindazokat, kik munkával, áldozattal járultak a felépítéshez, mert ez az épület nemcsak a függetlenségi polgárságnak, de egész H.-Bőszörménynek dicsőre és becsületére válik.

A felavatási ünnepélyen **Sóvágó** Gábor elnök üdvözlő szavai után **Szolnoki** Gerzson ref. lelkész, a h.-bőszörményi függ. és 48-as párt törhetetlen elvhűségű oszlopos tagja tartott emelkedett szellemű felavató beszédet.

Szolnoki Gerzson beszéde.

Mélyen tisztelt hölgyeim, uraim, t. ünneplő közönség! Mikor az életben valami rendkívüli dolog történik, önkénytelenül azt kell mondanunk, hogy ezt nem az ember cselekedte önmagától, hanem cselekedtette ezt az emberrel maga az Isten. — Az Isten lelkének a csodás működését kétszer láttam én városunk utóbbi 6—7 éve alatt. Az első jelenet az volt, a midőn az Isten lelkének csodás érintése alatt Istennek templomot épített, a másik pedig az, hogy most meg önmagának épített templomot, és elhatározta, hogy hogy ennek ajtaját mindig megnyitja minden szép és nemes előtt, hogy megezáfolja azt a rágalmat, hogy ez a nép nem akar haladni, hogy nem tud a széper magasztosítást hevülni. — Most mondja valaki hogy van-e szebb, és magasztosabb mint ez? Csak hogy a magyar népnek van egy szép jelleme, hogy az előtt, a mi igaz le borul, mint a pogány a bálványa előtt, hanem a mi nem igaz, azt kidobja és hányszor megvádolták azért. Ha végig nézek a vádlókon úgy találok, hogy azok a szélhámosok. — Az Isten lelke volt az, aki segített neki munkájában hogy be tudja tölteni ezt az új templomát. — Épített mint a zsidó nép, egyik kezében kard a másikban vakoló kánál, és győzött mert Isten volt mellette s felépült ez a templom, legyen érte az Istené a hála és dicsőség! Legyen ez az épület bevehetetlen kő vára a 48-as eszméknek, melynek falai alatt a kísértés ördögei meg haljanak, a pokol fegyverei le hulljanak,

De hogy ez elérhető legyen, egyuttal azt kívánom, hogy az egyenetlenség és a viszály legyen eltemelve örökre a fundamentumai között és viszont más oldalról, ne láttassék meg ennek falai között, hogy ki az ur, és ki a szegény ember, csak azt lássuk, hogy mindnyájan emberek és polgárok vagyunk, s átkozott legyen az, a ki ebbe a templomba felekezeti vagy egyéb különbséget is be hoz. Legyen ez a polgárok temploma, hova eljárnak imádkozni, hova eljárnak szépet és magasztosat tanulni. Végezetre emelem szavamat, hogy éljen minden ember de csak addig éljen, míg a honnak él, de szakadjon el élete fonala azonnal, melylyel attól el pártol. (Hosszontartó lelkes eljenzés, szónokot számosan üdvözlük.)

Szolnoki Gerzson gyújtó hatású szónoklata után meghatóan kedves jelenet következett. A város képviselőjének kedves neje **Benedek Jánosné** lépett elő és kedves meglepetésül egy díszes selyem zászlót ajándékozott a körnek a következő szavak kíséretében:

Ez a hajlék, a melynek a felavatására most összegyűltünk, tanu jele a hajdubőszörményi független polgárok hazaszeretetének, áldozatkészségének. Bebizonyították ezzel, hogy méltó utódai a nagy hősnak, Boeskaynak és méltók a hajdunők koszorújára. Engedjék meg, hogy én is, mint az Önök képviselőjének élettársa (Éljen, Éljen) hozzájáruljak az önök szép munkásságukhoz, az elismerés egy csekély jelével és átadjam a lobogót. Két oldala van, az egyik a piros fehér zöld a magyar hazaszeretetet, a másik a kék fehér a hajduság szent jelvénye. Mindkettő lelkesítője a hajdu népnek és kívánom, hogy ezalatt vivják ki a haza boldogságát! (Hosszontartó lelkes eljenzés taps.)

A zászló nehéz selyemből készült, egyik oldala piros-fehér-zöld, másik oldala kék-fehér nehéz selyem brokát, arany rojttal szegélyezve. A lobogót magyar stílusú érzélandzsában végződő zászlórúd tartja. A zászló kétszárnyú szalagján kézi munka himzéssel kivarrott következő felírás díszlik:

„A hajdubőszörményi függ. és 48-as körnek Benedek Jánosné Lamy Olga.“

Általános lelkesedést keltett a meleg érzéssel elmondott talpraesett kis beszéd, melylyel a bájos, aranyos asszony bebizonyította, hogy a szónoki művészet terén is méltó párja az urának.

Ezután következett a „magnus aldomás.“ Oly fényes lakoma, aminőt régen nem látott H. Bőszörmény. Mintegy 1600-an foglaltak helyet az izlésesen megterített asztaloknál, amely körül H.-Bőszörmény legszebb leányai sűrögték-forogtak és szolgálták ki a vendégeket.

Lelkes felköszöntőket mondtak Sóvágó Gábor, aki Kossuth Ferenczet, pártunk nagynevű vezérét köszöntötte fel és akihez nyomban üdvözlő táviratot is küldtek. Ugyancsak táviratilag üdvözölték nevenapja alkalmából Thaly Kálmánt, az országos párt most megválasztott tiszteletbeli elnökét.

Beszétek továbbá az ö-szes megjelent képviselők, Dobó Sándor a h.-bőszörményi függ. párt nagytevékenységű főjegyzője, dr. Kardos Samu, dr. Baltházár Dezső, dr. Varga Lajos, Kálmán Lajos, Frank Imre és még számosan.

Este fényes bál volt az új helyiségben és ezzel végződött H.-Bőszörmény polgárságának ezen maradandó emlékü nagy és szép ünnepnapja.

A debreczeni ev. ref. presbyterium közgyűlése.

Debreczeni ev. ref. egyházközségünk életében a tegnapi közgyűlés — úgy lehet — nevezetes fordulópontot fog jelenteni.

A gyűlés apróbb, jőformán csak tudomásvétel végett előterjesztett tárgyai mellett főleg két pont vonta magára a presbyterek figyelmét, a kik szokatlan nagy számmal gyűltek össze. Ez első pont: a z e g y h á z m e g y e i t i s z t i k a r r a v a l ó s z a v a z á s; a másik a néhai Kósa Barna halálával megüresedett s z á m v e v ő i á l l á s n a k választás utján leendő betöltése volt.

Az utóbbi főleg egyházközségünk anyagi életét érdekli, mert a jó számvevő lelkiismeretes munkássága nagy mértékben hozzájárul anyagi erőnk gyarapításához, pénzügyeink jórendben tartásához.

De ennél sokkal fontosabb a másik ügy, mert egyházunknak úgy anyagi, mint szellemére életére kiható az, hogy miként alakul meg a debreczeni ev. ref. Egyházmegye új tisztikara.

Nem kell lapunk olvasói előtt ismertetni azt a mostoha helyzetet, a melyre a magyar kálvinistaságnak ezt a legerősebb örvárosát az utóbbi időkben kárhoztatták; nem különösen azt az elkeserítő hajszát, melyet történelmileg fejlett önállásunk ellen, a nélkül, hogy azt akármiféle magasabb egyházi érdek követelte volna, némelek, kik eddig a hatalom birtokában voltak, indítani nem átalottak.

Az idők kedvező jelei azt engedik remélnünk, hogy ez a herce-hur-

ca vég t fog érni, hogy a debreczeni ev. ref. Egyházmegye belső békéje vissza fog állani s tagjai közt a kívánatos testvéri viszony megfog erősödni, ha a debreczeni ev. ref. Egyház presbyteriuma által tegnapi közgyűlésében adott jelt az Egyházmegye többi gyülekezetei is megfogják érteni. Pedig van rá reménység, hogy meg fogják érteni. Az eddigi vezetés s z e l l e m é v e l való elégedetlenség nemcsak Debreczenben nagy, hanem vidéki testvéreink körében is.

Különb is ösidők tisztas hagyományai s következetes gyakorlat volt ebben az egyházmegyében, hogy az esperest és főgondnokot felváltva hol a debreczeni lelkészek és világi előkelők, hol a vidék érdemesei közül választották. Ezt a helyes gyakorlatot azonban néh. b. e. Révész Bálint esperességének megszűnte óta abban hagyták s már több mint két évtized óta mindig vidéki pap viselte az esperesi tisztet. Tehát már az egyszerű méltányosság és kölcsönviszony is azt kívánja, hogy az új tisztikar egyházi elnöke a debreczeni ev. ref. Egyház rendes lelkészei közül választassék s általában a tisztikar többi tagjaivá is csak olyanok választassanak meg, akik a békés együttműködést szívük szerint óhajtják.

Ezeket és ehhez hasonló elveket fejtegetett — közhelyesséssel — Kovács József egyházi ügyész ur abban a beszédében, a melyet az új tisztikar tagjaira való személyenkénti ajánlását bevezette.

Hogy mennyire az igaz hangulat kifejezője volt az ő beszéde, legjobban bizonyítja az, hogy ajánlottait a ritka nagy számú közgyűlés egyhangulag elfogadta.

E szerint a debreczeni ev. ref. Egyház a maga **tíz szavazatát** a következő nagyérdemű férfiakra adta:

Esperes: **Kiss Albert.**

Gondnok: **Nadányi Miklós.**

Egyházi főjegyző: **F. Varga Lajos.**

Egyházi aljegyző: **Szabó József.**

Világi főjegyző: **Fráter Barna.**

Világi aljegyző: **Sinka Sándor.**

Egyházi tanácsbírák: **Nagy Lajos, K. Tóth Kálmán, Kun László, Dicsőfi József, Szele György.**

Világi tanácsbírák: **Bernáth István, Széll Farkas, Szinay Gyula, Nagy Ferencz, Szunyogh Szabolcs.**

A számvevő választás már nem ment ilyen könnyedén. Hosszas vita folyt a felett, hogy vajjon a pályázók közül, a kik közt csak egy volt, a ki a pályázat feltételeinek mindenben megfelelt, válasszon-e a presbyterium, vagy pedig a pályázatot meddőnek nyilvánítván, új pályázat hirdettessék.

A határozat az lett, hogy a presbyterium bele megy a választásba, de a megválasztott egyént c s u p á n

e g y é v r e választja meg s a jövőre teljes szabadságát fentartja az egyház magának.

Öten voltak jelölve: **Timár Imre, Nagy László, Harangi József, Kovács Bálint és Bugyi Gyula.**

Az első szavazás alkalmával senki sem kapott abszolút többséget s újra szavaztak Nagy László és Bugyi Gyula közt. A győztes Nagy László lett. Minthogy a választás kifejezetten **csak egy evre** történt, csak hírül adjuk, de semmiféle reflexiót nem akarunk hozzá fűzni.

Referens.

Volnék csak . . .

Volnék csak gróf, avagy báró,
Ekvipázson büszkén járó,
Mindjárt hogy meg ismernének
S szállna felém a dicsének.

Vagy volnék csak képviselő
Közösüget tolvaj elő,
Vinnék rögtön nagy szerepet
S fény övezné a nevemet.

Lennék bankár, pénz bálványa,
Mástól mindent elkívánva
Ott lebegnék mások felett
S kapnék dicső érdemjelet.

Lennék egy vad rablóvezér,
Mégülve mást a pénzéért,
Nevem, nem messzeszállna
Egy országról más országra.

De mert csak eszmehős vagyok,
Felettem fény sohsem ragyog.
Öltözetem, pénzem kevés,
Jutalmam csak megvettetés.

Mig tollammal harczolgotok,
Rám nevetnek bösz alakok.
Ki is adna sokat már a
Szegény szürke poétára !?

Szirén.

NAPI HIREK.

Kinevezések.

A vallás és közoktatási miniszter bábaképezdénél alkalmazott dr. Strélinger Győző tanárszolgálatát kinevezésének hatályát a f. é. okt. hó 1-től — özv. Szász Dezsőné szül. Sárosi Karolina intézeti szülésznő kinevezésének hatályát pedig a f. é. nov. hó 1-től számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.

Football verseny.

Igen érdekes mérkőzés folyt le tegnap délután a nagyerdei sporttéren. A D. T. K. E. és az Egyetértés labdarugó csapata mérte össze erejét. Első mérkőzésük a múlt hónapban döntés nélkül folyt le, azóta mindkét csapat sokat gyakorolt, hogy a győzelem díjául kitűzött kehelyt elvihesse. Az Egyetértés néhány játékos a Pestre is felment, hogy az angol labdarugók játékát tanulmányozza. A verseny igen érdekesen folyt le. A két csapat közül az Egyetértésé fegyelmesebb, a Tornaegylet csapata azonban ügyesebbnek bizonyult. Sokáig eredménytelen volt a küzdelem, míg végre a tornászok egyik játékos a berugta a lapdát a kapuba s megszerezte

ezzel a győzelmet a D. T. K. E. csapata számára. A mérkőzést a rossz időhöz képest elég szép közönség nézte végig.

A debreczeni jótékony nőegyleti választmányi ülése.

A debreczeni jótékony nőegylet tegnap délután tartotta választmányi ülését Veresné Szathmáry Teréz urasszony elnöklése alatt. A választmány több segélykervenyt intézett el és kimondotta, hogy az esetben, ha a város smét felszólítja a nőegyletet a városi népkonyha vezetésére, azt szívesen elvállalja azon feltétellel, hogy anyagi felelősséget nem vállal. Balogh Irén tanítónőt, ki az arvaház iskoláját nagy buzgalommal ésszerű sikerrel vezette, állandósította. Anépkonyha vezetését özv. Joó Istvánné vállalta el. A szövőipartanfolyam ügyébe ujjal megkeresi a nőegylet a kereskedelmi minisztert. A gyűjtésekre vonatkozólag a választmány beosztotta az utcákat, a választmány tagjai még az ülés folyamán vállalkoztak a gyűjtésre. Elhatározta továbbá a nőegylet, hogy a tulajdonát képező Vértessy féle kaszállót eladja s árát pénztárába helyezi el. Végül az elnök az új választmány buzgó munkásságát kérte és az ülést bezarta.

Milliók hagyomány Arad városának.

Váratlanul nagy szerencse érte Arad városát. Négymillió kor. örökséghez jutott. Weitzer János ottani gépgyáros, ki Grácban váratlanul elhunyt, végrendeletében 4 millió koronát hagyott Arad városának. Természetesen Aradon nagy az öröm, a váratlan örökség miatt, de ma már másik szenzációról beszélnek, mert mint egy gráci tavirat jelent, Weitzer János rokonai megtámadták a végrendeletet, semmisnek akarják nyilvánítani, mert a tanuk aláírása hiányzik a végrendeletről. Most tehát érdekes per is keletkezik a jótékony emberbarát hagyatéka miatt.

A szoboszlói Fogthü-ház.

Kossuth Lajos a szabadságharc alatt többször járt Hajdu-Szoboszlón, a hol mindig a Fogthü család vendége volt. 1849-ben a debreczeni országgyűlés fölösztatása után, június 4-én is ott volt s a Fogthü-házban hált. E nap emlékeztére, márványtáblával fogják megjelölni a még most is jókarban levő Fogthü-házat. Nagyon valószínű, hogy ebben a házban őrizték egy napig a magyar szent koronát is.

Iparpártolás szóval és tettel.

A nyiregyházi Bessenyei-kör annak idején nagy lelkesedéssel csatlakozott az iparpártolás érdekében megindított országos mozgalomhoz és hazafias szölamokkal buzdította a közönséget a honi szorgalom jutalmazására. Szept. 27-iki közgyűlésén pedig elhatározta, hogy egy zongorát vásárol a lipcsei Blüthner cégétől 1350 forintért.

Eltűnt ifju.

Egy debreczeni ügyvéd gazdász fia tegnap óta eltűnt szülei lakásáról. Kuszalt sorokban írt egy bucsuzó levelet szüleihez, a melyben azt írja, hogy öngyilkos lesz, mert becsületbeli adasságát nem tudja fizetni, kétségbeesett apja jelentést tett a rendőrségnél fiának eltűnéséről. Bardócz András rendőrbiztos egész éjjel nyomozta az ifjút; de ezideig nem találta reá. A fiu szülei legrosszabttól tartanak s félnek, hogy gyermekük beváltja fenyegetését.

Vilmos huszárok lóversenye.

November hó 4-én délután a 7 ik Vilmos huszárezred tisztikara Debreczenben a lóversenytéren caroussellel egybekötött fut-

tatást rendez melyre az érdeklődő közönséget is meghívják. A elmúlt évek fényesen sikerült házi versenyei után érdeklődéssel tekint közönségünk az érdekes lóverseny elé.

Ongyilkosság.

A Kigyó-utca 6. sz. alatt ma hajnalban felakasztotta magát egy ötvenkét éves ember: Szabó Ferencz ácsnapszámos. A ház lakói előtt feltűnt, hogy még reggel 8 órákor se hagyta el szobáját, rátörték az ajtót s ott találták az ajtó sarkán függve. Már halott volt. Az esetről értesített rendőrségtől Bardócz rendőrbiztos Varga Emil ker. orvossal járt a helyszínén. Az öngyilkosságot hivatalosan konstatálták, de levelet vagy más irást, a mely az öreg végzetes tettének magyarázatát adta volna, nem találtak.

Az országos vásár.

A debreczeni őszi országos vásár a mai nappal vette kezdetét. Ma tartják a bőséges gyapju méz, dió, toll sb. vásárt. A vásár kiterjed az egész hétre és csak a jövő héten kedden este végződik. A széchenyi-utca végén már sorra állanak a sátrak a Laczikonyhában is vidám élet vette kezdetét. A legmozgalmasabb nap a vasárnapi és hétfői lesz, ha csak az elhalasztott vásár dátum zavarba nem ejti a jó vidéket s az idegen mozgalom a szokottnál kisebb nem lesz.

A szüret.

Debreczen és vidéke szüretel. Hát biz ez elég savanyu mulatság. Híjjab a szőlő nem állja ki hogy tavasszal is, ősszel is leperzselye a fagy. Országos átlagban a termés nem éri el a tavalyinak a felét. Az ár elejő mert a kerti borok ára 12 $\frac{1}{2}$ forinttól egész 15-ig emelkedik. Tokaj hegy aljáról vett értesülés szerint a szürettel ott még Novemberig várnak és remélik a tavalyi árakat. Az Érmelleke szintén szokatlanul későn, október legutolsó napjain kezd a szüretet; a vevők 15 forint körül ígérnek a mustért. Mult évi jó bort 25 frtjával vesznek.

Józi és egyéb kis komédiák.

Molnár Ferencznek sikerült az, ami csak az igazán hivatott íróknak szokott sikerülni: az atalokuló fővárost élet fonák-ságait nem csak észrevette, de ismert kitiűnő írói kvalitásaival s emberszerető és értékes humorával meg is tudta rögzíteni őket. Ezek közül a már önmagukban is mulattató alakok közül való a híres Józi, a magyar enfant terrible, akinek találó, gyermekesen őszinte: mindig gyilkosan szatirikus észrevételein mindenki kaczag, aki megismeri Józinak különben már multja van. Legelőkelőbb szépirodalmi lapunk hasábjain kezdett először szólni a felnőttekhez s azóta Józit mindenki nagyon respektálja s mégis mindenki kaczag rajta. Ezeket a kaczagató megfigyeléseket a fővárosi élet pompás szatíráit Molnár Ferencz most vaskos kötetbe gyűjtötte s hozzá fűzött néhány „kis komédiát” is azokból a finom humorral megírt apróságokból, melyekben a harsogó ujságezikkéknél mindig hatásosabban szokta kifigurázni viszonyaink fonákosságait. A pompás kiállítású könyvet, a humorban kifogyhatatlan, ötletes Márk Lajos diszitette sok-sok képpel s pompásan megrajzolt színes borítékkal. A könyv, melynél kedvesebb, vidámabb és kaczagatóbb ajándéka nem lesz a karácsonyi könyvpiaconak a Pallas irodalmi részvénytársaság gyönyörű s izléses kiadványa, ára pedig három korona.

Jövöheti bűnügyi főtárgyalások.

1902. október hó 14-én Kedden: Ohren-tein Ábrahám s. társai ellen hamis tanuzás büntette. — Október 16 án Csütörtökön: Tóth Vilmos ellen — s. t. sért. büntette, Gáspár Gábor s társa ellen — lopás büntette, Gáspár Gábor ellen — lopás büntette. Október hó 17 én pénteken. Csibi István s neje ellen — lopás büntette, Körösi Péter s társa ellen — közokirat hamisítás büntette. Ugyanaznap még ítélethirdetések is.

Doktor Pogány.

Lovik Károly-nak, a gyorsan hírnévre jutott fiatal írónak legújabb regénye. A női kérdést tárgyalja új és eredeti szempontból, erős logikával és érdekes mese keretében, amely ki tud terjeszkedni a modern magyar társadalom minden fázisára. A mit a szerző tendenciájának választott, egyike a legnehezebb feladatoknak: az emancipáció korában védőbeszéd a nő eredendő hivatása mellett s éppen ezért kétszeres dícséret illeti Lovik Károly-t, a ki munkáját sikerrel és bravurral tudta megoldani. Doktor Pogány irodalmi munkának elsőrangú, korrajznak történelmi időköt érítő, regénynek mindenek felett érdekes és szórakoztató. A szép kiállítású könyv ára 2 korona, megrendelhető a kiadó Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál Budapesten, V., Honvéd utca 10. szám, ugyszintén minden hazai könyvkereskedésben is.

A belügyminiszter és Debreczen törvényhatósága.

Ez év május 9-én viharos közgyűlése volt Debreczen törvényhatóságának. A régi 4 milliós nagy kölcsön elszámolását tárgyalták és a kedélyek, miután a tanácsot az elköltött millióknál mulasztás terhelte, olyany nyira izgatottak voltak, hogy miniszteri biztos kiküldését indítványozták. Végre nagynehezen 10 szótöbbséggel elfogadták a tanács javaslatát, vagyis tudomásul vették a számadásokat.

Kocsár Gábor és több bizottsági tag ezt a határozatot megfelelőbbek.

A felelősségre ma érkezett le a miniszter válasza, a mely kimerítően, hosszan felel a felelősségre s azt végül elutasítja. Elutasító végzése kemény lecke a törvényhatósági bizottságnak, a mely a miniszter szerint egyáltalában nem teljesítette kötelességét. A miniszteri indokolásból érdekesnek tartjuk kiemelni a következőket:

„Igaz ugyan, hogy a mint az ötös bizottság jelentésében is ki van mutatva, a háztartás rendjében hibák fordultak elő, a melyekért a felelősség az 1886. 23-ik törvényezikk 74 ik szakasza értelmében első sorban a városi tanács tagjait terheli, de sem ötös bizottság jelentése, sem az eddig tudomásomra jutott egyéb ügyiratok nem nyújtanak támpontot azon föltevésre, hogy az elkövetett hibák szándékosan a város megkárosítására irányuló vétkezes gondatlanságból eredtek volna. És e szerint a feyelmi vizsgálat elrendelésére, törvényszerű alapot annál kevésbé találók, mert az elkövetett hibákért a felelősség törvényszerűen a városi törvényhatósági bizottságot is terheli, mely a szükséges és czélszerű kezelési szabályok megalkotását elmulasztotta, A kezelés kellő módon való felügyeletéről és ellenőrzéséről nem gondoskodott.

Ez a mulasztás alkalmas volt a tanács tagjaiban azon véleményre ébreszteni, hogy a régi időkől átvett s folytatott bár helytelen kezelési és eljárási mód a közgyűlés helyeslésével találkozok, miután a közgyűlés sok tekintetben nem reális költségvetéseket állapított meg. Fedezet nélküli kiadásokat költségvetésen kívül és fedezet nélkül megszavazott, költségvetési hitelek tullepését nem kifogásolta.

A legelőbér hátralékokat a költségvetési hiányok fedezetül önmaga megállapította s azzal, hogy az előirányzott bevételek tényleg befolytak-e, nem törődött. Ha a törvényhatósági bizottság annak szemelött tartásával, hogy az önkormányzat nemcsak jog, hanem felelősséggel járó súlyos kötelesség, a mostanihoz hasonló határozatot már régebben hozott volna a tanács annak daczára folytatta volna, a hibás kezelést, tagjai felelősségre vonásához a szükséges tényálladék megvolna! Így azonban a felelősségnek a tanács tagjaival szemben való alkalmazására elégséges jogalapot fenforogni nem látok.”

Nem tudjuk, mi felelete lesz erre a eliratra a törvényhatósági bizottságnak, de már most határozottan kimondjuk, hogy a felelősséget mi nem az egész törvényhatóságra ruházzuk, hanem a régi Dégenfeld-Márk-Aczél rendszer hibeire, kik az ellenzék minden igyekezete, ellentállása daczára a tanácssal egyetértve derűre-borura szavazták meg a milliókat és ilyformán akár vétkezes gondatlanságból, akár szándékosan elkövetették a hibát, megkárosították városukat.

Ezeknek az uraknak szól a miniszteri komoly lecke és hisszük, hogy akad a törvényhatóságnak olyan tagja, ki visszautasítja a miniszter ama kijelentését, hogy az elkövetett hibákért a felelősség a város egész törvényhatóságát terheli és nyíltan, őszintén megmondja, hogy a felelősség csupán a tanácsot és a régi, átkos Dégenfeld féle bűnös, kárhuzatos rendszer hibeit terheli.

SZINHÁZ.

Műsor:

- Okt. 13. „B“ bérlet. — Régi szerető. (először)
Okt. 14. „C“ bérlet, Virágcsata operett.
Okt. 15. „A“ bérlet. Az öreg.
Okt. 16. „B“ bérlet. Virágcsata.
Okt. 17. „C“ bérlet. Demimonde.
Okt. 18. „A“ bérlet. A szultán.
Okt. 19. Bérletszünetben délután: A piros bugyelláris. Este: Sötétség hatalma. Ujdonság.
Okt. 20. „B“ bérlet. Othello.
Okt. 21. „C“ bérlet. A zsidónó. Első opera.
Okt. 22. „A“ bérlet. Honthy háza.
Okt. 23. „B“ bérlet. Svihákok.
Okt. 24. „C“ bérlet. Segédtanár Ujdonság.
Okt. 25. „A“ bérlet. Kornevillei harangok.
Okt. 26. Bérletszünetben délután: Igmándi kispap. Este: Ádám és Éva. Ujdonság.
Okt. 27. „B“ bérlet. Velencei kalmár.
Okt. 28. „C“ bérlet. Czigánybaró.
Okt. 29. „A“ bérlet. Lemondás.

Okt. 30. „B“ bérlet. Parszbecsület.
Okt. 31. „C“ bérlet. Bánk bán.

Nebántsvirág.

Körülbelül két hete játszik már Makó társulata Debreczenben és ez a két hét teljesen elegendő volt arra, hogy a közönség határozott véleményt alkothasson magának arról, megfelel-e Makó társulata a debreczeni közönség igényeinek és miután jól tudjuk, a közönség az összehasonlítástól sem tartózkodik, van-e olyan a társulat művészi kvalitása, mint az előző társulaté volt. Határozottan kijelenthetjük és ez a közönség általános nézete is, hogy Makó társulata nemcsak hogy van olyan, mint elődje, de minden tekintetben felül is múlja azt. Egyes szerepkörök talán jobb erővel voltak betöltve, de viszont Makónak is vannak egyes szerepkörökre olyan tagjai, kik intelligencia, művészi erő dolgában tulszárnyalják az előd tagjait. De a közönség, ha egyik másik szereplőnek van is valami gyöngéje, elnézi azt azért a pompás, debreczeni színpadon évek óta nem látott, gyors, egybe vágó, gördülékeny összjátékért, amit Makó társulatánál ezideig minden este láttunk. De nemcsak e tekintetben múlja felül Makó társulata elődjéért, hanem a darabok kiállítása izlése, berendezése dolgában is. A gyönyörűbb tagokért — nem sokan vannak — nem okolhatjuk Makót, mert jól tudjuk, ő a legutolsó pillanatban, akkor kapta meg a debreczeni színházat, mikor már minden vidéki színháznak volt igazgatója és mind egyik elszereződte a tagokat. Makó nem szerződhetett, mert nem volt biztos abban, lesz-e debreczeni igazgató, vagy nem. Ez az igen fontos körülménnyel számolni kell és dacára e nehézségnek, Makó mégis olyan társulattal vonult be Debreczenbe, mely minden tekintetben kielégíti ennek a kényes ízlésű közönségnek tetszését, igényeit és teljes megelégedésre működik.

Hogy ilyen, ugyszólván végleges és határozott véleményt nyilvánítunk már most és reméljük, hogy jövőben nem lesz okunk e kimondott nézetünket megmásítani, arra a szombat esti „Nebántsvirág“ előadása adott alkalmat.

Azok, kik végignézték ezt a kedves zenéjű operettet egy kellemesen eltöltött, élvezetes est emlékeivel távoztak a színházból. A „Nebántsvirág“-ot mint előadásnak tekinthetjük és csak előismeréssel szólhatunk úgy magáról az előadásról, mint az egyes főbb szereplőkről.

Az előadást egész este Felhő Rózsi uralta. Felhő Rózsi ma már, negyedik fellépte után meghódította a közönséget. Szeretett, becézett kedvence lett a közönségnek és ezt méltán ki is érdemelte. Flavigny Deuise-t játszotta és magával ragadta a nézőket. Elragadó kedvességgel, bűbájjal játszott és a szerep minden részébe eleveniséget öntött. Sikkes temperamentumos színésznő, ki discret mindenkor és ezt megőrizi ott is, ahol talán a szerepből kifolyólag túlzásba csaphatna át.

De nemcsak játékával uralja a színpadot, énekével is. Biztosan, könnyedén bányik hangjával és pl. az Alleluja áriát megénekelte szépen és biztossággal énekelte el, pedig ez a dal nagyobb hanganyaggal rendelkező énekesnőket is próbára tesz. Mondanunk sem kell, az újrázásoknak se hossza, se vége nem volt. Földszínt, páholy egyaránt tapsolt a kedves kis szubrettnek. Makó Lajost mint színészt ösmerte meg ezúttal a közönség. Pompásabban el sem képzelhetjük az őrnagyot, mintahogy Makó azt megjátszotta. Színpadra lépésekor ovációval fogadták, de ez az ováció megújul és nagyobb erővel tört ki felvonások végéig. Krémer Celestin apója kitűnő volt.

Megtartotta a határt, nem csapott át a túlzásba, mintahogy egyik másik elődjénél tapasztaltuk. Pápay Lajos játékban gyenge volt, de arról meggyőződött, hogy szép hanganyaggal rendelkezik Szilágyi Aladar Lorientmestere és Nagy Dező igazgatója nem elégitette ki a várakozást.

Az előadás maga egybevágó gördülékeny volt, diszletek, berendezés fényes.

Omikron.

Színházi hírek.

Műsorváltozás színházunkban. Szögyi Gina betegsége miatt a keddre hirdetett „Katalin“ című operette előadása elhalasztatik. helyette színre kerül Verő György eredeti operette a „Virágsata“. Az operette szereposztása a következő: Rorogi Benő, Mezei Andor, Flanell Arthur, Pataki Béla, Vedlési Tóni, Szabó Károly, Kuntorka Tamás, Papir Sándor, Ikervári, Krémer Jenő, Végh Ado ár, Karaes Inre, Fodor Rózsa, Aldor Juliska Maimos Judit, Havasi Szidi, Ilon, Felhő Rózsi, Halmás Ferus, Szilágyi Aladar, Feszéry Pista, Virágháty Lajos, Kamella, Krémerné Lili, Flóra, Szabó Károlyné, Oilósi, Pápay Lajos. A második felvonás végén nagy virágsata lesz, virágszórással.

Szombaton a „Szulán“ című operette kerül színre, melyben a jó színepeket Aldor Juliska és Felhő Rózsi játsszák.

A kisipar felsegélyezése és továbbfejlesztése.

Mindennapi dolog, hogy a kisiparosok hátat fordítanak mesterségüknek. Ha egy hivataloszolgai, vagy hasonló állás üresedik meg, a pályázók legnagyobb része szerszámait sutba dobott iparosok. Sokan kíváncsiak, új nemzedék nem pótolja a hiányt. Mégis azt panaszojják a mesteremberek, hogy sokan vannak, azért nem jut egyre annyi munka, melyből megélhetnek. Erről akartam egyszer meggyőződni. Megszereztem a statisztikai adatokat, hány a legfontosabb iparágban önálló mesterember van meg Magyarországon és összeállítottam az alábbi táblázatot, melyből kitűnik, hogy Németországban, Ausztriában és Magyarországon hány lakos esik egy egy hasonló szakmabeli mesteremberre. Mert a hány ember szükségletét fedezi egy mester, ugyanannyinak kell egy mestert fenntartani.

1900. évben volt Magyarországon önállóan dolgozó iparos:

1. czipész és csizmadia	60148	mester
2. férfi szabó	21697	„
3. asztalos	17325	„
4. ács	13954	„
5. lakatos	3913	„

E számok azonban mit sem bizonyítanak. Sem azt, hogy sokan, sem azt, hogy kevesen vannak. E tekintetben csak úgy kevesen vannak, ha egybevetjük a lanyerünk tisztá képet, ha egybevetjük a lakosság számával s kimutatjuk az arányt, hány lakos esik 1 iparosra s ezt a viszonyt összehasonlítjuk a szemszédások analog számadataival.

1 mesterre esik lakos			
	Magyarorsz.	Ausztria	Németorsz.
czipész es csizm.	153	130	110
szabóra	291	127	114
asztalosra	433	206	147
ácsra	816	302	263
lakatosra	1490	352	177

Látjuk tehát, hogy Magyarországon van legtöbb ember egy-egy iparosmester fenntartására, tehát nem iparos van sok nálunk, hanem a munka kevés.

Fogyasztó képességünknek e táblázat nem lehet hü tükre is, bár e tekintetben s kétségtelenül a két ország mögé kerü-

lünk, mert sok ezen iparágbeli kész árujön be hozzánk. Ugyanez évben Ausztriából behoztatott:

kész czipő	18,198.000	kor. értékben
„ férfiruha	11,327.720	„
„ butor	15,782.205	„
„ fémáru	20,600.000	„

Ha elérhetnők azt, hogy a behozott kész aruk nagyobbreszt nálunk készítése- nek, akkor nem sok, hanem kevés iparosunk volna.

Szinte hallok azonban az iparosmesterek ellenvetését, hogy a behozott sok czipő, ruha és butor többnyire gyári készítmények.

Ez a hiedelem téves. A hozzánk importált kérdéses iparczikkek többnyire kisiparosok készítményei, csak legkisebb részük gyári áru.

Az eladást eszközlő vállalkozók gyárosoknak nevezik magukat ugyan, s nagy rakárt tartanak fenn, nyomtatványaikon nagy és még nagyobb kéményű épületek vannak felpingálva, de tényleg gépekkel, gőzerővel és munkásokkal dolgozó gyár a legkevesebbet köztük.

Bécsből jön hozzánk a legtöbb kész czipő, ruha és butor. Ugyanott nagyszámu export cég áll fenn, melyeknek Magyarországon a legfőbb működési terük, itt mint az ipar szerepelnek és kész áruval öntözik el piacainkat. De — azonban nem is gyártanak, gépekkel, hanem csak által készítették, hanem csakis ugyanolyan mesteremberek, kisiparosok által saját műhelyeikben, mint a mieink, kik ugyanugy élnek, laknak és dolgoznak is. Mi az oka tehát annak, hogy ezek kész munkája olcsóbb, mint a mieinké és ezáltal eddig uralt piacainkról leszorítani képesek?!

Ennek oka a munka organizációja.

A tőke mindenhatósága a vállalkozót abba a helyzetbe juttatja, hogy a nyersanyagot olcsóbban szerzi be és ezt helyesen kiszámítva adja feldolgozás végett az iparos kezébe. A helyesen alkalmazott munkamegosztás pótolja a lépet, a mindig egyforma munkát végző és erre begyakorlott kéz előnyösebb. Az iparos csak dolgozik, a nyersanyag beszerzésének és a készáru értékesítésének gondjai nem terhelik. E dolgok megfelelő derék kereskedelmi erőkre van bízva.

Igy tekintve a dolgot, tisztul a mentő-ösvény, mely iparosainkat a kétségbeesés sűrűségéből kivezetheti. Ha iparosaink összeállva, ugyanugy nagyban készpénzen szerezhetnék be a nyersanyagot, a munkát maguk között megosztanák, azon helyzetbe juthatnának, hogy egyfolytában dolgozhassanak, kereskedelmi szakor, gondoskodni a nyersanyag bevásárlásáról és a készmunka értékesítéséről, s a mindezekhez szükséges tőke rendelkezésre állna, birnók-e kivívni, hogy az importált kézműárak a mi iparosaink által készíthetessenek?

Mindenesetre! Az ipari szövetkezetek eszméje ime önmagátal tűnik elő, önként érthetőleg reménythozólag, mint az erdő szélén a kék ég! A tőke rendelkezésére áll, az állam segítyezi a szövetkezeteket, a vállalkozói haszon is a szövetkezeti tagoknak jut. Sikerülhet!

De semmiesetre se könnyen! Becsületesen kell a vezetőknek a teendőket irányítani, kitartóan a cél mellett megmaradni, szakavatott kereskedőnek kell a kereskedelmi részt kezelni. A pénz nélkülözhetetlen, de nem egyedül boldogító. A vezetők becsületessége, önzetlensége és tehetségétől függ a boldogulás. A tagok követik őket, mihelyt érzik, hogy a szövetkezet által tényleg előnyökben részesülnek.

Nincsen ajándék!

ezt kizárják legolcsóbb áraink. Divatos női ruhakelmék, díszek, Barchetek, kendők, meleg alsók **Boros Testvérek** nőidivat áruházában Debreczen Kossuth-u. 6.

Könnyen eladható

ezikre mint mellékfoglalkozásra egy jó modoru uri ember kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

A legszebb

és legjobb minőségű szalon, ebédlő, hálószoba

ágy és faliszőnyegek, esipke, szövet és plüs

f ü g g ö n y ö k,

ágy és asztalterítők,

Plüs, uti és flanel takarók,

selyem és kásmir paplanok,

afrik és lószőr madráczok,

linoleum és bőrvászon

a legnagyobb választékban kaphatók

Bosznay J. és Társa

7. új szőnyegházában
Kossuth utca 11. Zádor-ház.

Dávid Jakab

vaskereskedő

Debreczen, Piacz-u. a Vecsey házban.

Ajánlja dusan berendezettraktárát, rudvas, lemez-félék, szerszám, vasalás, konyhaberendezés, takaréktűzhely, kályha és minden e szakmába vágó árukból. (10-8)

☞ Szolid árak és figyelmes kiszolgálás mellett. ☞

A pozsonyi gazdasági kiállításon arany érdemmel kitüntetett:

Rimaszombati Conservgyár részvénytársaság

ajánlja mindenféle gyümölcs, főzelék, czukrozott gyümölcs, hus-conserv kiváló jöminőségű készítményeit, igen jutányos áron, ismét eladóknak megfelelő árengedménnyel.

Árjegyzéket kívánatra azonnal küld az Igazgatóság. 10-4

Eladó birtok.

Álmosd község határában 500 kat. fekete homok föld hozzátartozó épületekkel, 20 cat. hold dohány engedéllyel, 2 hold szőlővel, 200 hold ös-i vetéssel, teljes felszereléssel, vagy a nélkül betegség miatt, szabad kézből sürgősen eladó.

Bővebbet értesítést ad **Berger Antal** tulajdonos Álmosdon, vagy **Steiner Jakob** városi állatorvos Debreczenben. 2-2

Elősmert legjobb minőségű

Eperjesi cserép-kályhák

☞ leszállított árak mellett ☞

továbbá:

Főzőedények, takaré-konyhák, épület-vasalások, gazdasági eszközök, tetőlemezek, mérlegek, revolverek, töltények

nagy választékban a legjutányosabb árban

kaphatók:

KOVÁCS GYULA vasüzletében

a »Bika« szálloda mellett.

H i r d e t m é n y.

A kisujszállás-kecskési közbirtokosság a Tisza Csege község határában fekvő kecskési közlegelőjét

téli birkaelegelőül

f. é. nov. 1-től 1903. évi febr. 1-ig kiadja; a hármask-kecskési rész mintegy 4000 hold, nov. 1-én; a tiszaközi rész 2000 hold, jószág beszorulás után adatik át a bérlőnek.

Felhivatnak bérelni szándékozók, hogy zárt ajánlatukat alólirt közbirtokossági elnökhöz **f. hó október 15-ig** nyujtsák be.

Bérösszeg november 1-én befizetendő.

Kisujszálláson, 1902. okt. 7-én.

Mészáros Jenő

közbirt. elnök.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

2-2.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

☞ SÓSBORSZESZ ☞

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerárúházaiban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszerháza és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

